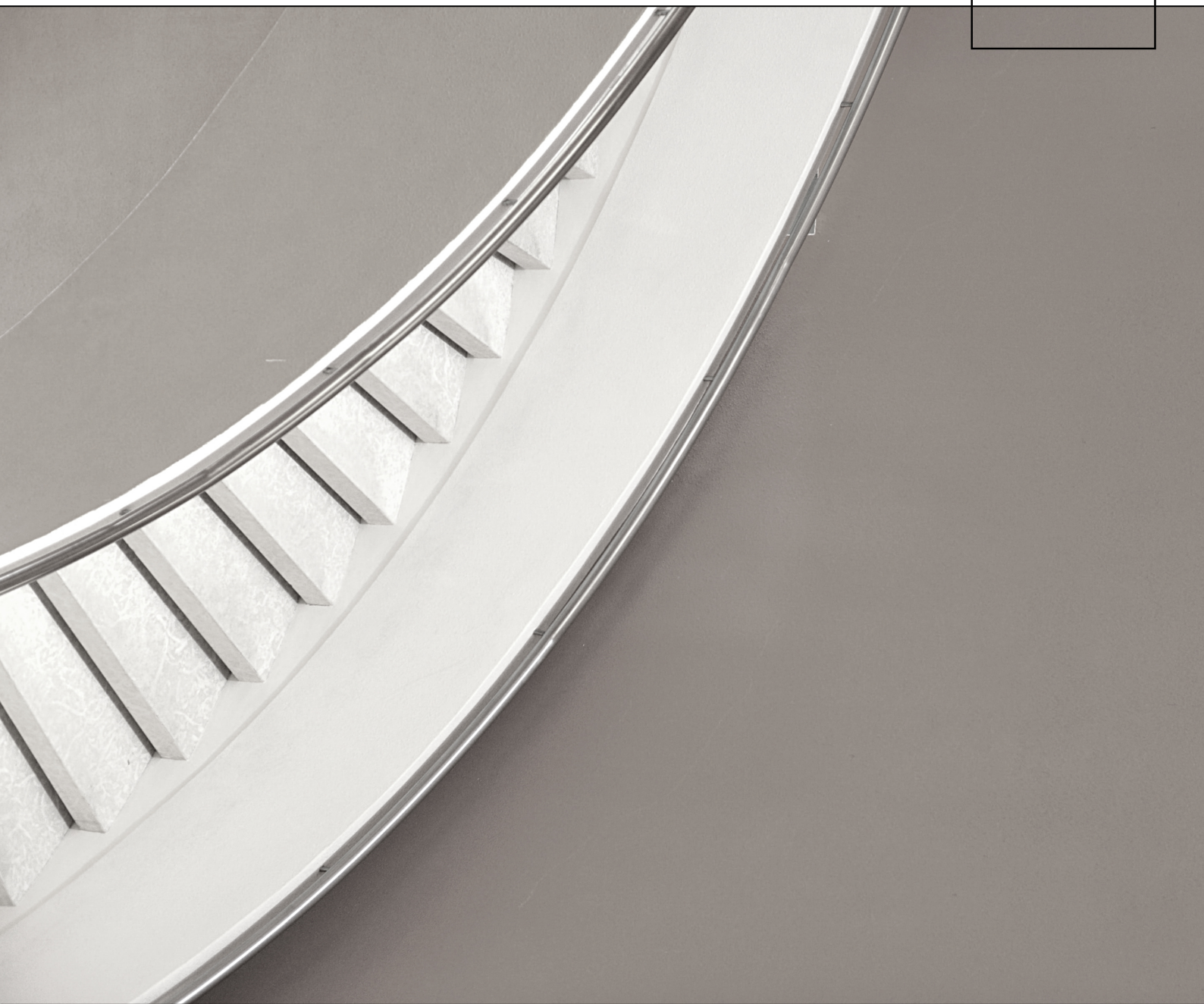

VIZUALINIO MĄSTYMO MAINAI MENE: **MO**KYTOJŲ PROJEKTAS

DALYVIŲ APKLAUSOS ANALIZĖ

2022

anthropos

Mo

**BRITISH
COUNCIL**

TYRIMAS ATLIKTAS MO MUZIEJAUS IR BRITŲ TARYBOS INICIATYVA

Tyrimą vykdė:

Taikomosios antropologijos organizacija - „ANTHROPOS“
(www.anthropos.lt, taikomoji.antropologija@gmail.com)

Tyrimą atliko:

Ugnė Barbora Starkutė, Daina Pupkevičiūtė, Renida Baltrušaitytė.

Atlikimo laikotarpis:

2022.03.14 - 2022.03.25

TYRIMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR ATASKAITOS STRUKTŪRA

Dokumento pradžioje pateikiamos apibendrintos tyrimo išvados. Toliau pateikiama detali duomenų analizė, kurią sudaro penki skyriai. **Pirmame skyriuje** apžvelgiamas tyrime dalyvavusių mokytojų profilis ir vizualinio mąstymo metodo pritaikymas mokytojų praktikoje. **Antras skyrius** yra skirtas nagrinėti metodo taikymo metu įgytų kompetencijų vertinimą, jų taikymą klasėje bei mokytojų įsivertinimą apie mokymų poveikį jiems. Aptariamas ir mokytojo (-os) kaip fasilitatoriaus (-ės) vaidmuo. **Trečiame skyriuje** aptariamas metodo pritaikymas praktikoje pagal mokomą dalyką, metodo taikymo sėkmės ir nesėkmės bei sunkumai taikant metodą. **Ketvirtas skyrius** skirtas aprašyti muziejų ir meno įstaigų įtraukimą į ugdymo procesą, MO muziejaus mokymų naudos apžvalgai. **Paskutiniame skyriuje** aptariami dalyvių išsakyti papildomi komentarai.

Tyrimo tikslas: Apžvelgti ir įvertinti 2022 metais MO muziejaus organizuotų VMS (Vizualinio mąstymo strategijos) metodo mokymų poveikį ir naudą įvairių mokomųjų dalykų mokytojams ir mokytojams, jų santykiui su mokiniais bei meno įstaigomis ir muziejais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibūdinti tyrime dalyvavusių mokytojų profilius;
2. Išsiaiškinti mokymų naudą mokytojų kompetencijų plėtojimui;
3. Aprašyti kaip mokytojams (-oms) sekėsi taikyti VMS metodą praktikoje;
4. Identifikuoti mokytojų motyvą įtraukti muziejus ir meno įstaigas į ugdymo procesą.
5. Su anketa galima susipažinti čia: <https://forms.gle/8kXYvb3ALFUyDq5h9>

APIBENDRINTOS TYRIMO IŠVADOS (1):

1. Tyrimo respondentai (-ės) daugiausia buvo iš miesto mokyklų/gimnazijų (N=68) ir regiono mokyklų/gimnazijų (N=26), bendrai tai sudaro 75,8 % visų dalyvavusių mokytojų. Kiek mažiau mokytojų nurodė dirbantys (-ios) profesinėje miesto mokykloje (N=16), tai sudarė 12,9 % mokymuose dalyvavusių mokytojų, kurie nurodė dirbantys (-ios) tautinių mažumų mokyklose, kurios yra miesto mokyklos arba gimnazijos (N=8), sudarė 6,5 % visų dalyvavusių mokytojų (žr. 3 pav.).

2. Tyrime dalyvavo 124 respondentai (-ės), iš jų 4% (N=5) mokytojai ir 96% (N=119) mokytojos. Beveik pusę tyrimo dalyvių moko pagal savo profesiją daugiau nei 21 metus – 48,4% (N=60). Matome, kad daugiausia mokytojų dalyvavo mokančių meno (N=38) bei lietuvių kalbos (N=26).

3. Iki MO mokymų, apie pusę dalyvių (44,4%), 55 mokytojai (-jos), nežinojo apie vizualinio mąstymo strategijos metodą, o kita pusė mokytojų (53,2%), 66 tyrimo dalyviai (-ės), žinojo tik nedaug. Vos 3 (2,4%) respondentai (-ės), dalyvavę projekte, žinojo viską apie metodą.

4. Didžioji dauguma mokytojų (87,1%) mano, kad metodą taikyti joms (-iems) sekėsi gerai ir labai gerai (įvertinta 5 ir 4 balai iš 5 balų). Kitiems (-oms) (12,9%) sekėsi vidutiniškai (įvertinta 3 balai iš 5 balų), ir nė vienas respondentas (-ė) neįvertino metodo taikymo ugdymo procese su mokiniais (-ėmis) kaip pasisekusio blogai (2 balai iš 5 balų) arba labai blogai (1 balas iš 5 balų).

5. Mokytojos (-jai), kurios (-ie) išbandė šį metodą pamokose, teigė, jog nustebo metodo universalumu ir galimybėmis padaryti pamoką įdomesne. Taikydamos (-i) metodą matė pokytį ir mokiniuose (pažymima, kad pavyko prakalbinti mokinius, spręsti mokymosi sunkumus ir įvairias situacijas vaizdinių pagalba, metodas padeda išlaisvinti mokinio (-ės) fantaziją, laisvą interpretavimą, mokiniai (-ės) gali ne tik kalbėti, bendrauti ir bendradarbiauti, bet ir reikšti mintis, emocijas) ir tobulėjo kaip savo profesijos atstovai (-ės) (respondentai (-ės) teigė, jog naudojantis metodu tapo lengviau pasakyti sudėtingus dalykus, metodas padėjo įsiklausyti į kito nuomonę, neprimetant savosios, suprasti faktų ir nuomonės atskyrimo svarbą ir pan.). Taip pat tyrimas parodo, kokie akcentai išsiskiria taikant metodą priklausomai nuo mokomojo dalyko (žr. 10 psl.).

6. Tyrimo respondentai (-ės) teigia, jog metodo taikymo sėkmingumas priklauso nuo: visapusiško mokytojo (-os) pasiruošimo pamokai; tinkamo nusiteikimo naudojant metodą; paties metodo naujumo ir pozityvaus neįprastumo mokiniams (-ėms); mokinių suinteresuotumo, kurį gali pastebėti mokytojas (-a) per aktyvų dalyvavimą; motyvuojančio matomo teigiamo pokyčio mokiniuose.

7. Tyrime dalyvavę mokytojos (-ai) teigia, jog metodo taikymo nesėkme galima laikyti kai: nepavyksta įtraukti, sudominti mokinių; trūksta patyrimo ir įdirbio su metodu; metodo pritaikymas pamokai reikalauja daug laiko pasiruošti; ne visada pavyksta tiksliai ir įdomiai susieti meno kūrinį su pamokos tema.

APIBENDRINTOS TYRIMO IŠVADOS (2):

8. Respondentės (-ai) turėjo įvertinti mokymų poveikį per įgytas kompetencijas ir šių kompetencijų taikymą klasėje. Apklausos rezultatai rodo, kad mokymai turėjo teigiamą poveikį - didžioji dauguma mokytojų praplėtė kompetencijas. Mokytojai (-os) atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“ į klausimus apie kūrybiškumo - 96%; kritinio mąstymo - 86.27%; emocinio intelekto - 80.25%; bendravimo ir bendradarbiavimo - 83.86% kompetencijų praplėtimą. Taip pat dauguma respondenčių (-ų) teigiamai įvertino šių kompetencijų taikymą pamokose, o tai patvirtina, jog praplėstos kompetencijos sėkmingai taikomos darbe. Dauguma mokytojų atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“ į klausimus apie šių kompetencijos taikymą klasėje: kūrybiškumo kompetenciją taiko 83.07%; kritinio mąstymo - 90.03%; emocinio intelekto - 88.73%; bendravimo ir bendradarbiavimo - 92.5% projekto dalyvių. Be to anketoje buvo pateiktas klausimas apie mokytojų kaip fasilitatorių vaidmenį mokymosi procese. Dauguma mokytojų įsisavino šio vaidmens taikymą. 83.1% respondenčių (-ų) „visiškai sutiko“ arba „sutiko“ atsakydami į klausimą apie šio vaidmens taikymą.

9. Projektas paskatino jo dalyves (-ius) naudotis skaitmenine MO muziejaus kolekcija, ateityje bendradarbiauti su MO muziejumi ir naudotis jo paslaugomis bei jame apsilankyti su moksleivėmis (-iais). Kur kas mažesnis procentas mokymų dalyvių planuoja naudotis kitų muziejų skaitmeninėmis kolekcijomis, siūlomomis paslaugomis.

10. Mokymų dalyvės (-iai) vertina profesinio ir asmeninio tobulėjimo galimybę, kurią mano VMS metodo mokymų metu gavusios (-ę), ir mato metodo svarbą tiek joms (-iems) pačioms (-iems), tiek moksleiviams (-ėms). Ne mažiau svarbiais dalykais mokymų dalyvėms (-iams) yra ir emocinis ryšys su grupės edukatorėmis, saugi aplinka reikšti nuomonę, galimybė išgirsti ir būti išgirstoms (-iems).

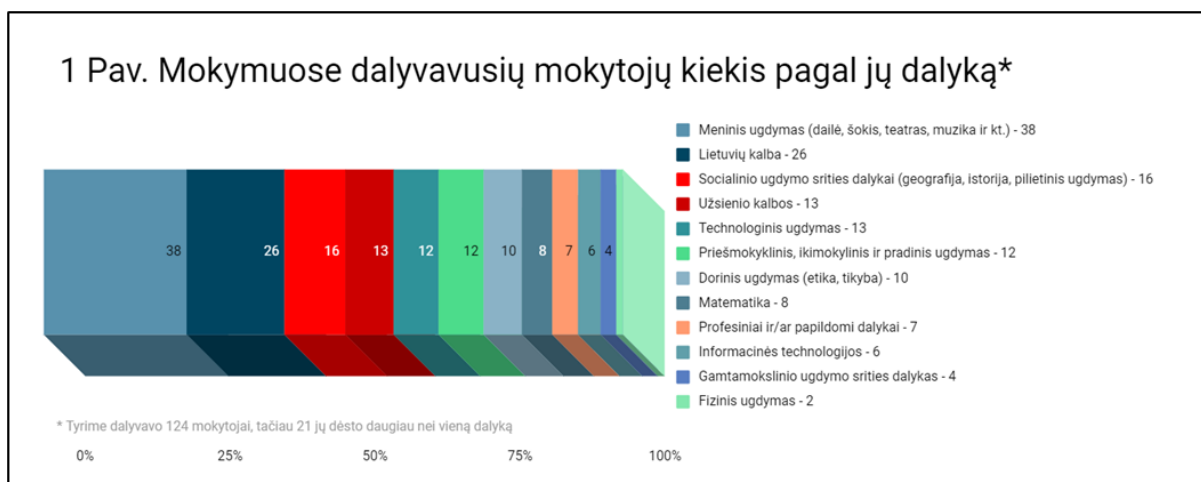
DETALE ANKETOS DUOMENŲ ANALIZĖ

1. SKYRIUS

1.1. TYRIME DALYVAVUSIŲ MOKYTOJŲ PROFILIS

Tyrime dalyvavo 124 mokytojos (-ai), iš jų 4% (N=5) mokytojai ir 96% (N=119) mokytojos. Beveik pusę tyrimo respondenčių (-ų) sudarė mokytojos (-ai) dirbančios (-ys) pagal savo profesiją daugiau nei 21 metus – 48,4% (N=60), kita dalis respondenčių (-ų) beveik po lygiai pasiskirstė į tris dalis. Mokytojų dirbančių mokyklose nuo 11 iki 20 metų tyrime dalyvavo 23,4% (N=29), mokytojų dirbančių 4-10 metus – 17,7% (N=22) ir dirbančių mokyklose iki 3 metų buvo 10,5% (N=13) (žr. 1 pav.).

1 pav. histogramoje išskiriamas mokytojų pasiskirstymas pagal mokomus dalykus. Matome, kad daugiausia dalyvavo meno (N=38) bei lietuvių kalbos (N=26) mokytojų. Mažesne apimtimi dalyvavo mokytojai (-os) mokantys (-ios) socialinio ugdymo srities dalykus (geografija, istorija, pilietinis ugdymas) (N=16), užsienio kalbų (N=13) ir technologijų (N=13). Dvylika (N=12) mokytojų save priskyrė priešmokyklinio, ikimokyklinio ir pradinio ugdymo sritims, o doriniu ugdymu (etika, tikyba) užsiima dešimt mokytojų (N=10) iš dalyvavusių tyrime respondenčių (-ų). Mokymuose dalyvavo 8 respondentės (-ai), kurios (-ie) moko matematikos (N=8), profesinių ir/ar papildomų dalykų (N=7), informacinių technologijų (N=6), gamtamokslinio ugdymo srities (N=4) ar fizinio lavinimo (N=2).

Kai kurie mokytojai (-os) dėsto kelis dalykus (daugiau nei vieną, bet mažiau nei keturis), tokių buvo 21. Nuspręsta dėl reprezentatyvumo mokytojus (-as) priskirti mokomiems dalykams, kuriuos jie nurodė nieko neištrinant.

Tyrime dalyvavusius mokytojus (-as) galima skirstyti pagal jų dėstomus dalykus ir darbo stažą (žr. 2 pav.). 2 pav. matome, jog mokymuose daugiausia dalyvavusių mokytojų yra lietuvių kalbos mokytojos (-ai) (N=16) ir meninio ugdymo mokytojos (-ai) (N=22), dirbantys (-ios) šioje srityje daugiau nei 21-erius metų. Matoma, jog visose srityse vyrauja mokytojos(-ai) savo srityje dirbantys (-ios) ilgiau nei 21-erius metus, jie visuose mokymų dalykuose užima

daugiau negu pusę mokytojų tarp kiekvieno dalyko mokytojų. Remiantis 2 pav., galima sakyti, jog mokymuose dalyvavusių mokytojų, kurių darbo stažas savo srityje yra mažesnis negu 11 metų (iki 3 metų ir nuo 4 iki 10 metų) visose srityse buvo mažai (nuo 0 iki 3 mokytojų savo srityje). Išimtis šiuo tveju yra meninio ugdymo mokytojos (-ai), kurių vienuolika (N=11) dalyvavusių turėjo mažesnę nei 11 metų darbo stažą.

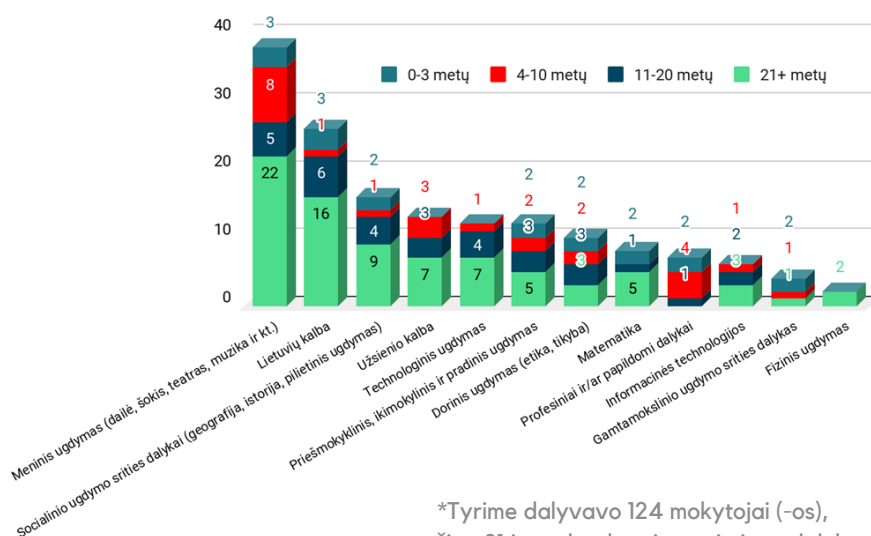
Tyrimo respondentai (-tės) daugiausia buvo iš miesto mokyklų/gimnazijų (N=68) ir regiono mokyklų/gimnazijų (N=26), bendrai tai sudarė 75,8 % visų dalyvavusių mokytojų. Kiek mažiau mokytojų nurodė dirbantys (-ios) profesinėje miesto mokykloje (N=16), tai sudarė 12,9 % mokymuose dalyvavusių mokytojų. Tautinių mažumų mokyklų mokytojos (-ai), kurios yra miesto mokyklos arba gimnazijos (N=8), sudarė 6,5 % visų tyrimo dalyvių (žr. 3 pav.).

1.2. METODO PRITAIKYMAS MOKYTOJŲ PRAKTIKOJE

Iki MO mokymų, apie pusę dalyvių (44,4%), t.y. 55 mokytojai (-os), nežinojo apie vizualinio mąstymo strategijos metodą, o kita pusė mokytojų (53,2%), t.y. 66 mokytojai (-os), žinojo tik nedaug. Vos 3 mokytojai (-os) (2,4%) dalyvavę projekte žinojo viską apie metodą. Didžioji dalis mokytojų - 111 (85,1%) iki MO mokymų metodo nebuvo taikę, likę 23 mokytojos (-ai) (18,5%) jį taikė ir iki mokymų. Matome, jog vos 3 mokytojos ir mokytojai teigia žinoję viską apie metodą, dar 20 apie metodą žinojo nedaug. Tad galimai mokymai pateisino mokytojų poreikį išmokti metodo.

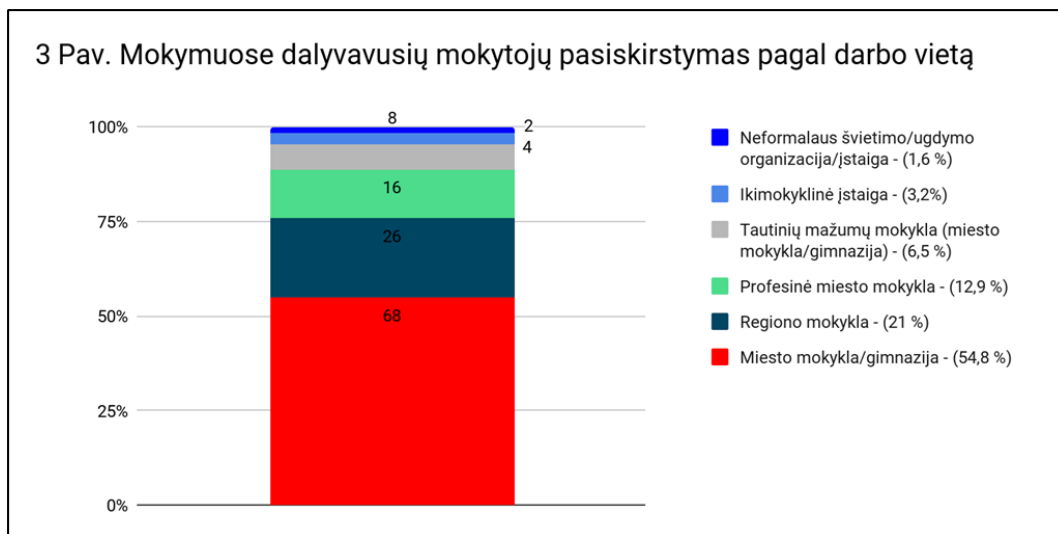
Mokymų metu kai kurios mokytojos (-ai) pabandė taikyti metodą praktikoje. Dauguma mokytojų (84,7%) pasibaigus mokymams buvo pritaikę VMS iki 5 pamokų (įimtį patenka ir respondentai (-ės), kurie (-ios) metodo neišbandė praktikoje), beveik penktadalis (12,9%) jų pritaikė nuo 6-ųjų iki 10-ties pamokų, o keletas mokytojų (2,4%) šį metodą pritaikė daugiau nei 11-oje pamokų. Didžioji dauguma mokytojų (87,1%) mano, kad metodą taikyti jiems sekėsi gerai ir labai gerai (įvertinta 5 ir

2 Pav. Mokytojų pasiskirstymas pagal mokomą dalyką ir darbo stažą*

*Tyrimo dalyvavo 124 mokytojai (-os), tačiau 21 jų moko daugiau nei vieno dalyko

4 balai iš 5 balų). Kitiems (12,9%) sekėsi vidutiniškai (įvertinta 3 balai iš 5 balų), ir nė vienas (-a) respondentas (-ė) neįvertino metodo taikymo ugdymo procese su mokiniais kaip pasisekusio blogai (2 balai iš 5 balų) arba labai blogai (1 balas iš 5 balų).

2. SKYRIUS

2.1. ĮGYTŲ KOMPETENCIJŲ VERTINIMAS

Mokymuose dalyvavę mokytojos (-ai) anketoje turėjo atsakyti į klausimus apie metodo taikymą. Viena klausimų grupė buvo nukreipta į pačių mokytojų įgytas kompetencijas, kita - į tai, kaip mokytojos ir mokytojai elgiasi klasėje su mokiniais, siekiant suprasti kaip jiems sekasi taikyti VMS metodo mokymuose įgytas kompetencijas klasėje. Iš respondenčių (-ų) atsakymų matyti, jog kompetencijas pavyko įsisavinti ir taikyti darbe.

2.2. MOKYTOJŲ ĮSIVERTINIMAS APIE MOKYMŲ POVEIKĮ JIEMS

Į klausimų grupę „Įvertinkite teiginius apie mokymų poveikį jums“ mokytojos (-ai) atsiliepė teigiamai - šie mokymai praplėtė kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio intelekto, bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijas.

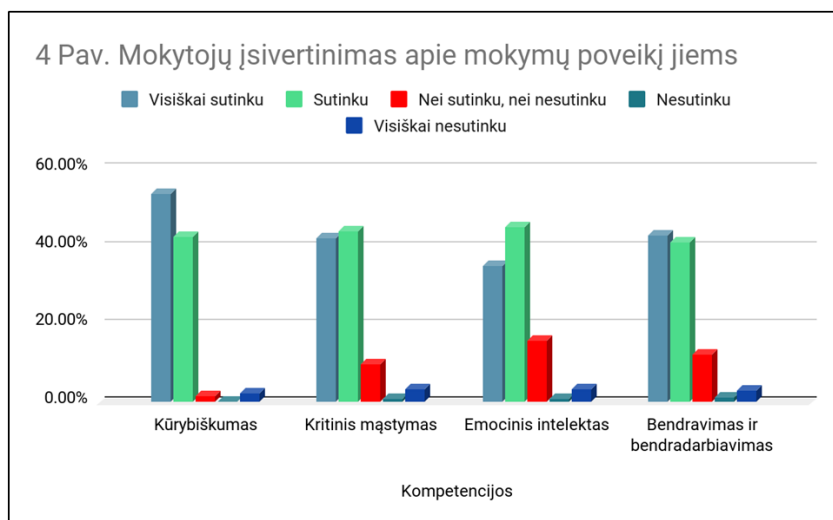
Dauguma mokytojų **praplėtė kūrybiškumo kompetenciją: 96%** atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“ į klausimus apie šios kompetencijos taikymą. Respondentės (-ai) „visiškai sutiko“ (61.3%) arba „sutiko“ (35.5%) atsakydami (-os), jog „Planuoju ateityje integruoti meno kūrinius į mokymosi procesą“. „Visiškai sutiko“ (46%) arba „sutiko“ (49.2%) atsakydamos (-i), jog „Po mokymų geriau žinau, kaip ugdyti moksleivių kūrybiškumą“. Bendrai tik nedidelis procentas respondenčių (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos atsakymus - 1.6%, 0% „nesutiko“ ir 2.4% „visiškai nesutiko“.

Dauguma mokytojų **pagilino kritinio mąstymo kompetenciją: 86.27%** atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“ į klausimus apie šios kompetencijos taikymą. Mokytojos (-ai) „visiškai sutiko“ (48.4%) arba „sutiko“ (37.9%) atsakydamos (-i), jog „Po mokymų pradėjau ieškoti įvairesnių informacijos šaltinių“. Panašiai „visiškai sutiko“ (42.7%) arba „sutiko“ (41.9%) atsakydamos (-i), jog „Po mokymų bandau įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis“, ir „visiškai sutiko“ (35.5%) arba „sutiko“ (52.4%) atsakydamos (-i), jog „Po šių mokymų gebu geriau ugdyti moksleivių kritinį mąstymą“.

Bendrai 9.7% respondentų (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos klausimus, 0.8% „nesutiko“ ir 3.2% „visiškai nesutiko“.

Dauguma mokytojų apklausoje įvertino, jog **praplėtė emocinio intelekto kompetenciją: 80.25%** atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“ į klausimus apie šios kompetencijos taikymą. Dalyvės (-iai) „visiškai sutiko“ (36.3 %) arba „sutiko“ (43.5%) atsakydamos (-i), jog „Po mokymų geriau gebu atpažinti savo emocijas“. Į kitą teiginį „Po mokymų geriau gebu atpažinti kitų emocijas“ dauguma taip pat atsakė teigiamai - 33.9% „visiškai sutiko“ ir 46.8 % „sutiko“. Bendrai 15.7% respondentų (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos klausimus, 0.8% „nesutiko“ ir 3,2% „visiškai nesutiko“.

Dauguma mokytojų apklausoje įvertino, jog **praplėtė bendravimo ir bendradarbiavimo kompetenciją: 83.86%** atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“ į klausimus apie šios kompetencijos taikymą. Respondentės (-ai) „visiškai sutiko“ (27.4%) arba „sutiko“ (46%) atsakydamos (-i), jog „Po mokymų geriau gebu pastebėti kūno kalbą“. Taip pat „visiškai sutiko“ (41.1%) arba „sutiko“ (42.7%) atsakydamos (-i), jog „Po šių mokymų gebu skatinti moksleivių bendradarbiavimą ir bendravimą“, ir „visiškai sutiko“ (59.7%) arba „sutiko“ (34.7%) atsakydamos (-i), jog „Po mokymų planuoju ateityje plėsti metodologines žinias“. Bendrai 12.1% atsakė „nei sutinku, nei nesutinku“ su teiginiais, 1.07% - „nesutinku“ ir 2.93% - „visiškai nesutinku“.

2.3. MOKYTOJŲ ĮGYTŲ KOMPETENCIJŲ TAIKYMAS KLASĖJE

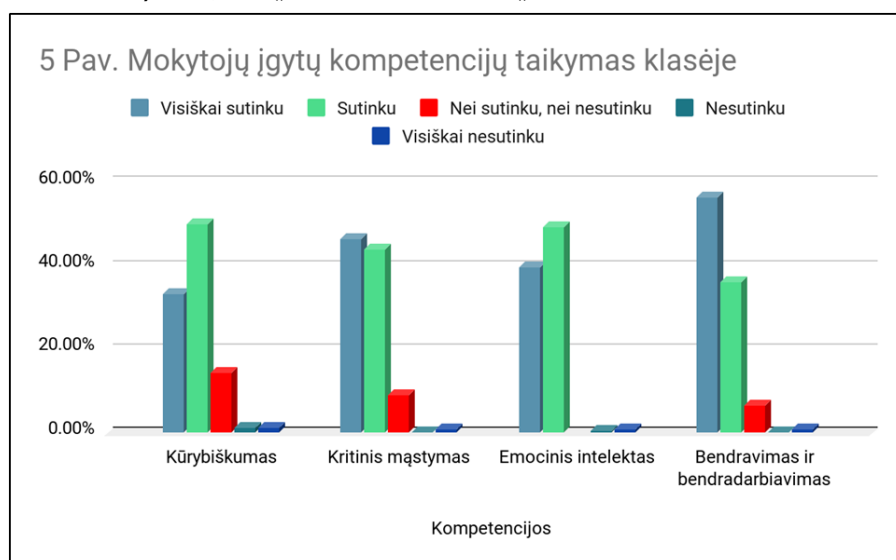
Į klausimų grupę „įvertinkite teiginius apie Jūsų bendravimą su mokinėmis (-iais) po MO muziejaus mokymų“ mokytojos (-ai) atsakė teigiamai, o tai reiškia, jog jiems pavyko taikyti VMS metodą ir įgytas kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio intelekto bei bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijas darbe klasėje su mokinėmis (-iais).

Daugumai mokytojų pavyko taikyti **kūrybiškumo kompetenciją** - 83.07 % atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“. Respondentės (-ai) „visiškai sutiko“ (26.6%) arba „sutiko“ (59.7%) atsakydamos (-i), jog „Dažniau pateikiu užduotis atviras skirtingiems sprendimams“. „Visiškai sutiko“ (41.1%) arba „sutiko“ (49.2%) atsakydamos (-oi), jog „Dažniau atkreipiu dėmesį į mokinių kūrybiškas idėjas“. Taip pat, „visiškai sutiko“ (31.5%) arba „sutiko“ (41.1%) atsakydamos (-i) į klausimą „Labiau skatinu moksleivius sekti ar/ir žymėtis savo mintis“. Bendrai 14.53% respondentų (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos atsakymus, 1.07% - „nesutiko“ ir 1.30% - „visiškai nesutiko“.

Daugumai mokytojų pavyko taikyti **kritinio mąstymo kompetenciją**: 90.03% atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“. Respondentės (-ai) „visiškai sutiko“ (49.2%) arba „sutiko“ (43.5%) atsakydamos (-i), jog „Skatinu priimti kitokį mąstymą nei maniškis“. „Visiškai sutiko“ (46%) arba „sutiko“ (41.1%) atsakydamos (-i), jog „Skatinu įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis“. Taip pat, „visiškai sutiko“ (43.5%) arba „sutiko“ (46.8%) atsakydamos (-i) į klausimą „Mokau atskirti faktinius argumentus ir nuomonę“. Bendrai 9.17% respondenčių (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos atsakymus, 0% „nesutiko“ ir 0.8% „visiškai nesutiko“.

Daugumai mokytojų pavyko taikyti **emocinio intelekto kompetenciją**: 88.73% atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“. Respondentės (-ai) „visiškai sutiko“ (34.7%) arba „sutiko“ (50%) atsakydamos (-i), jog „Mokau mokinius valdyti konfliktus“. „Visiškai sutiko“ (38.7%) arba „sutiko“ (50.8%) atsakydamos (-i), jog „Skatinu suprasti ir analizuoti kitų emocines reakcijas“. Taip pat, „visiškai sutiko“ (45.2%) arba „sutiko“ (46.8%) atsakydamos (-i) į klausimą „Mokau kalbėtis apie savo emocijas“. Bendrai 9.97% respondenčių (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos atsakymus, 0.53% „nesutiko“ ir 0.8% „visiškai nesutiko“.

Daugumai mokytojų pavyko taikyti **bendravimo ir bendradarbiavimo kompetenciją**: 92.5% atsakė „visiškai sutinku“ arba „sutinku“. Respondentės (-ai) „visiškai sutiko“ (58.1%) arba „sutiko“ (33.9%) atsakydamos (-i), jog „Skatinu moksleivius diskutuoti“. „Visiškai sutiko“ (60.5%) arba „sutiko“ (34.7%) atsakydamos (-i), jog „Skatinu įsiklausyti į bendraklasių komentarus“. Taip pat dauguma „visiškai sutiko“ (50.8%) arba „sutiko“ (39.5%) atsakydamos (-i) į klausimą „Stengiuosi mokinius skatinti vienas kitam padėti rasti sprendimus“. Bendrai 6.73% respondenčių (-ų) nežinojo kaip įvertinti šiuos atsakymus, 0% „nesutiko“ ir 0.8% „visiškai nesutiko“.

2.4. MOKYTOJOS (-O) KAIP FASILITATORĖS (-IAUS) VAIDMUO

Taip pat anketoje buvo pateiktas klausimas apie mokytojos (-o) kaip fasilitatorės (-iaus) vaidmenį mokymosi procese. Klausimu ar „Dažniau perfrazuojau mokinio atsakymą, nekeičiant jo reikšmės“ buvo siekiama sužinoti ar mokytojos (-ai) įsivainavo savo ne kaip edukatorės (-iaus), o kaip diskusijos, pokalbio palaikytojos (-o) ir fasilitatorės (-iaus), siekiančios (-io) padėti mokinei (-iui) formuluoti poziciją, vaidmenį. Dauguma mokytojų „visiškai sutiko“ (33.9%) arba „sutiko“ (49.2%), kartu sudarydamos (-i) 83.1% respondenčių (-ų). 16.1% „nei sutiko, nei nesutiko“, 0% atsakė „nesutinku“, o 0.8% - „visiškai nesutinku“.

3. SKYRIUS

3.1. METODO PRITAIKYMAS MOKYTOJŲ PRAKTIKOJE PAGAL MOKOMĄJĄ DALYKĄ

Mokymuose dalyvavusių mokytojų buvo klausta apie jų naujus atradimus, kai pradėjo taikyti metodą (VMS) savo dėstomame dalyke. Nors ne visi mokytojai atskleidė savo patirtis, tačiau iš pasidalinusių galime matyti tokias tendencijas:

Mokytojai (-os), kurie (-ios) dėsto kelis dalykus, atrado, kad, kalbant apie meną, galima mokyti loginio mąstymo. Taip pat metodas daugeliui padėjo lengviau bendrauti („prakalbinti nekalbius, nedrąsius, neužtikrintus mokinius“) ir bendradarbiauti.

Naudojant šį metodą mokiniai laisviau kalbėdami įvardina, ką mato, pastebi, o kiti įdėmiai klausosi, ką jie kalba, papildo vienas kitą. Daugiau pradėjo bendradarbiauti vienas su kitu, o ne konkuruoti.

Meninis ugdymas (dailė, šokis, teatras, muzika ir kt.) ir VMS:

Teigiama, kad meninio ugdymo pamokose naudojantis VMS metodu pavyko kūrybiškiau žiūrėti į meno kūrinius, mokytojai (-os) atrado kaip pristatyti meno kūrinius dailės pamokose įdomiau. Respondentai (-ės), kurie išbandė šį metodą pamokose, teigė, jog metodas padėjo įsiklausyti į kitų nuomonę, neprimetant savosios. Taip pat geriau pavyko prakalbinti mokinius (-es), spręsti mokymosi sunkumus ir įvairias situacijas vaizdinių pagalba, o pats metodas padėjo išlaisvinti mokinio (-ės) fantaziją, laisvą interpretavimą, paskatino ne tik kalbėti, bet ir reikšti mintis, emocijas. Naudojantis metodu tapo lengviau pasakyti sudėtingus dalykus.

Kadangi mokau teatrą, tai šis metodas man padėjo plačiau pažvelgti į galimybes pamokoje taikyti vaizdinės kalbos elementus, daug erdvės pamokų pasiruošimo bei pačios pamokos planavimo idėjoms!!!! :)

Meno srities mokytojai (-os) liko teigiamai nustebinti (-os) grįžtamuoju ryšiu taikant metodą bei apskritai metodo pritaikomumu.

Kadangi mano dalykai susiję su fotografija tai mokinius skatinu daugiau patiems analizuoti savo draugų fotografijas atrandant ne tik teigiamas emocijas, bet ir neigiamas. Taip pat papildžiau praktines užduotis fotografijų fragmentuojant ir sukuriant skirtingas nuotaikas.

Nuomonių įvairovė, įvairių pačių netikėčiausių interpretacijų gausa, mokiniai drąsiau imasi komentuoti, kai jie nėra vertinami, kai turi tiesiog pateikti savo nuomonę, kai žino kad nėra nei klaidingos nei teisingos nuomonės.

Lietuvių kalba ir VMS:

Lietuvių kalbos mokytojos (-ai) teigė, jog pamokose naudojant metodą pastebėjo jo tinkamumą analizuoti tiek prozą, tiek eilėraščius. Kitos (-i) neslėpė ir profesinių atradimų, kad metodas joms (-iems) padėjo „ir paprastai, ir įtraukiančiai, ir kūrybingai pradėti pamoką“, „išmok[ti] perfrazuoti mokinio atsakymą nekeičiant jo reikšmės“ bei pamatyti iliustracijų svarbą.

Literatūra puikiai integruojama su menais, tai VMS metodo pagalba pradėjom ir užbaigėm skyrių su keliomis klasėmis. Tai ir pagyvino pamoką, praplėtė akiratį, paskatino mokinius įsitraukti į diskusiją, aktyviau dalyvauti pamokoje. VMS metodas lengvai adaptuojamas, tad pagal poreikį šiokių tokių improvizacijų leidžiu sau (pvz., grupė mokinių apibūdina paveikslą nematančiam žmogui paveikslą, šis turi atspėti, kokio kūrinio tai iliustracija).

Šios srities mokytojos (-ai) taip pat džiaugėsi, jog metodo pagalba pavyksta sudominti mokinius (-es), o patys mokymai padėjo „nepateikti teisingo atsakymo, kad toliau tęstųsi kūrybinis procesas“, po mokymų „geriau pavyksta sudominti mokinius“, „[u]gdomas pastabumas, kūrybiškumas, mokiniai atsipalaiduoja, dingsta įtampa“.

Daug dalykų, kuriuos taikiau seniau, todėl negaliu teigti, kad po MO mokymų. Bet naujumo momentas tas, kad būtent perfrazavimą nekeičiant minties arba neperfrazuojant, o tik pakartojant tą patį sakinį ir į jį įsiklausant, pasitikslinant.

Daugelis mokytojų buvo nustebę metodo pritaikomumu, universalumu, mat „VMS metodas suteikia dar daugiau galimybių mokiniams (-ėms) integruotai interpretuoti tekstus, kritiškai vertinti, kūrybiškai mąstyti, reikšti savo nuomonę“. Taip pat buvo atrasta, jog metodo pagalba galima kurti sakinius, rašytinius tekstus ir ugdyti kalbinius gebėjimus.

Sužinojau tris pagrindinius VMS klausimus, kurie leidžia daug kūrybiškiau vesti pamoką. Tinkamai parinkus ir analizuojant šiuo metodu paveikslą, galima daug pasakyti ir apie pamokos temą, telieka tik sudėti akcentus. Mokiniai sako, kad pamoka labai greitai prabėga. Labai patinka tai, jog VMS metodas skatina įsiklausyti į tai, ką sako draugas, bet jis negali kritikuoti. Žodžiu, man tai didelis atradimas. :)

Mokydama lietuvių kalbos literatūros galiu sieti literatūros kūrinius su meno kūrinių bei jų sukūrimo laikotarpiu. Taip pat pristatyti temą.

Socialinio ugdymo srities dalykai (geografija, istorija, pilietinis ugdymas) ir VMS:

Socialinio ugdymo srities specialistai (-ės) panašiai kaip ir kitų sričių mokytojos (-ai) išskyrė metodo taikymo teigiamus atradimus. Metodo taikymo metu matė, kad ugdomas pastabumas, mokinės (-iai) mokėsi reikšti savo mintis, mokines (-ius) buvo „galima nesunkiai prakalbinti, sudarant galimybes reikšti savo nuomonę ir mokantis klausyti, girdėti ir priimti kitų nuomones“. Pažymėta, jog pamokos tapo įdomesnės ir kūrybiškesnės, o mokytojams (-oms) pavyko labiau susitelkti į detales.

Taikant šį metodą man patinka, jog geri visi klausimai, teisingi visi atsakymai

Naujas galimybes mokyti apie meną. Nes paprastai tai būdavo nesvarbios ir neįdomios temos istorijos pamokose. Po metodų, taikytų VMS, mokiniai patys prašė dažniau duoti tokias užduotis.

Užsienio kalbos dalykas ir VMS:

Viena užsienio kalbos mokytoja teigė, jog metodą naudoja pradėdama pamoką, o jos kolegės (-os) pabrėžė metodo universalumą:

Metodo universalumas - vaizdinė medžiaga puikus atspirties taškas bet kokiai temai įvesti, diskusijai pradėti. Tai ypatingai pasitarnavo skaitymo pamokose siekiant sudominti mokinius skaitomo teksto tematika.

Kai kurie (-ios) šios srities mokytojai (-os) išskyrė matomą pokytį mokiniuose (-ėse), nes metodo taikymas išlaisvino mokinius (-es), suteikė jiems (-oms) pasitikėjimo, skatino kalbėtis, dalintis. Kiti (-os) specialistai (-ės), dėstantys (-ios) užsienio kalbą, dėl mokymų ir metodo taikymo refleksyviai apmąstė savo vaidmenį ir galimybę keistis:

Drąsiau ėmiau nagrinėti pasirinktą meno kūrinį. Iki šiol buvo nedrąsu, jaučiausi mažai nusimananti šioje srityje.

[V]isiškai nesvarbu, kiek moksleiviai žino apie meno kūrinį ar menininką, lygiai taip pat veiksmingai galima naudoti visiškai nežinomus ir pasiekti puikių rezultatų - t.y. praturtinančių diskusijų ir įžvalgų.

Mokytojai (-os) pastebėjo, jog nebūtinas „teisingas atsakymas; kad kiekvienas turi ką pasakyti, kad kelios galvos geriau nei viena“, taip pat, jog „labai svarbu nereikšti savų įsitikinimų, o įsiklausyti į kiekvieno nuomonę“ ir kad „nusiteikimas ir menas labai plačias galimybes atveria prakalbinti [mokinius] bet kokia pamokos tema“.

Technologinis ugdymas ir VMS:

Technologinio ugdymo mokytojos (-ai) teigė, jog pastebėjo, kad dėl metodo taikymo pamokos tapo įdomesnės, o metodo pritaikomumas yra labai platus „nuo aktyvinimo užduoties iki temos atskleidimo“.

Tyrinėjant vaizdus atsirado didesnis dėmesys detalėms, pastebėjimas, kad net maža detalė gali būti labai svarbi, sukurti įvairias emocijas.

Man visada buvo svarbu kiekvienas mokiny, jo gabumai, savijauta klasėje. VMS metodas padeda greičiau pažinti ir suprasti kiekvieną, jo mintis, mąstymą, savijautą.

Priešmokyklinis, ikimokyklinis ir pradinis ugdymas ir VMS:

Mokytojos (-ai), auklėtojos (-ai) užsiimančios (-ys) pradinio ir ikimokyklinio ugdymo atrado, jog metodas tinka visiems vaikams nepriklausomai nuo jų amžiaus. Jie taip pat pastebėjo „faktų ir nuomonės atskyrimo svarbą“ bei, kad „šiuolaikinis menas įvairesnis, aprėpiantis daugiau temų“. Taip pat džiaugiamasi, jog metodas pritaikomas ir ugdant skirtingas disciplinas.

Atradau, kad mokiniai kartais daugiau išmoka ir geba parodyti savo kūrybiškumą analizuodami kūrinį, nei rašydami pasakojimą.

Atradau galimybę plačiau atskleisti mokinių gebėjimus, nebijoti priimti įvairių nuomonę, atradau daugybę idėjų kaip aktyvinti mokymo procesą.

Dorinis ugdymas (etika, tikyba), matematika, fizinis ugdymas ir VMS:

Mažiau savo atradimais dalinosi dorinio ugdymo, matematikos ir fizinio ugdymo mokytojai (-os). Iš dorinio ugdymo mokytojų atradimų galima išskirti džiaugimąsi VMS metodo universaliu pritaikomumu, skatinimu kalbėtis apie emocijas, bei galimybę atrasti „kūrybiškumą ir platesnį bei gilesnį matymo lauką“.

[Š]is metodas leidžia atrasti gylį ir vizualiai mokinius labiau įtraukia į mokymo ugdymą.

Viena matematikos mokytoja teigė, jog atrado, kad „vaikai gali įžvelgti tai ko suaugusieji niekada nepamatytų“.

Fizinio ugdymo mokytojai (-os) teigė, jog didžiausi atradimai buvo tai, kad „mokinių įžvalgos ir refleksijos atveria kelius į gilesnį klausimo/ problemos/reiškinio suvokimą“ bei tai, kaip naudojantis metodu „skatinamas kūrybiškumas ir kritinis mąstymas, gebėjimas išklausyti kitą nuomonę...“

3.2. METODO PRITAIKYMAS MOKYTOJŲ PRAKTIKOJE: SĖKMĖS IR NESĖKMĖS PAVYZDŽIAI

3.2.1. SĖKMINGI PAVYZDŽIAI:

Nors ne visi (-os) respondentai (-ės) spėjo išbandyti metodo pritaikymą pamokose, sėkmingų metodo taikymo sėkmingų buvo daugiau nei nesėkmingų. Mokytojų išsakytus sėkmingus metodo taikymo pavyzdžius galima suskirstyti į kelias kategorijas, yra kelios priežastys, dėl kurių mokytojai ir mokytojos VMS metodo taikymą laiko sėkmingu:

1. Visapusiškas mokytojo (-os) pasiruošimas pamokai.

Sėkminga, kai iki galo pasiruošiu, apgalvoju klausimus, metodą iki pabaigos

*Dar nepavyksta prakalbinti visų mokinių, tikiuosi, kad po truputį ir mažiau kalbantys įsitrauks. Suprantu, kad reikia išlaukti, bet kartais tiesiog tam gaila laiko (žinau, kad blogai, bet mokausi :))
Manau, kad svarbu parinkti tinkamą kūrinį (vis norisi naudoti :) Manau, kad pamokos buvo pakankamai sėkmingos todėl, kad mokiniams patinka naujovės, tačiau nežinau, ar jiems greitai neatsibos (bandysiu dozuoti :))*

Sėkmės ir nesėkmės priežastis- mokytojo pasiruošimas. Taikau šį metodą su suaugusiais, jaunimu ir moksleiviais. Su amžiumi keičiasi patirties apimtis ir man įdomiau vesti dialogą. Moksleiviai turi mažai patirties ir pradeda fantazuoti apie fantastinius būtybius, arba sugalvoja kitus objektus, kuriuos nėra paveikslė. Jaunimas eigu negali atpažinti objektą, pradėjo klausinėti, arba ieškoti atsakymų loginių būdų. Moksleiviai penktokai greitai ir su malonumų įsitraukia į aptarimus, o dalis aštuntokų žvelgia į procesą kaip į pertrauką, kur galima nieko nedaryti. Jeigu kartoti aptarimus, manau, pasieksim gerų rezultatų.

2. Tinkamas mokytojos (-o) nusiteikimas naudojant metodą.

Mano sėkmę nulėmė mano drąsa ir įgytas pasitikėjimas dėl mūsų mentorės Sandros tolerancijos, padrąsinimo ir grupės žmonių palaikymo. Taip pat sėkmę lėmė kūrybiški ir aktyvūs mano klasės vaikai, prisidėjo mano prigimtinis polinkis į jautrumą menui. Viską apvainikuočiau prasmingomis žiniomis ir pateiktais metodais. AČIŪ:)

VMM sėkmė - neskubėti kalbinti.

sėkmės priežastys - nebijoti naujovių, bandyti, ieškoti ir kurti.

3. Metodo pritaikomumas ir naujovė mokiniams (-ėms).

Pamokos, kurias vedžiau, padidino mokinių įsitraukimą, nes metodas nėra tas, kuris reikalautų itin daug mokinių pastangų ar kardinaliai keistų dabartinių mano pamokų turinį, tačiau jis įveda struktūros.

Pamoka kitaip! Tai vaikams labai patinka. Vangogo paveikslą „Žvaigždėta naktis“ pusė klasės vaikų matė kaip povandeninį miestą. O jausmų apibūdinimas kortelių pagalba buvo labai naudingas ne tik kaip jausmų įvardinimas, bet ir kaip nuotolinio mokymosi metu, grupinis pabendravimas (tik vienai grupei nepavyko aptarti kortelėse pavaizduotų jausmų, bet likusios 7 puikiai pavyko). Aišku gaila, jog negebėjau VMS pritaikyti savo Matematikos ar gamtos pamokose, tačiau jau turiu planą kaip pritaikysiu gamtos pamokoje 6-tokams. Tad manau ir matematikos pamokose tai kažkada įgyvendinsiu. Taikiau VMS per klasės valandėlę ir socialinio emocinio ugdymo pamoką.

4. Aktyvus mokinių dalyvavimas pamokoje ir aktyvus mokymasis.

Su mokiniais nagrinėjome nuotrauką. Uždavus klausimą "ką jie mato?" ir "kodėl taip mano?" nuskambėjo pakankamai kritiški požiūriai. Išklausus daugiau nuomonių išryškėjo platesnis požiūris, kad gali būti ir kitaip. Džiugino diskusija, išklausymas ir įsiklausymas, užkabintos net neplanuotos temos. Kiekvienas turėjo savo atradimų. sėkmės priežastis, manau, daugiau laiko (neskubančio laiko) skirta temos nagrinėjimui ir be abejo mokinio nuomonės išklausymas ir dėmesys jam.

5. Matomas motyvuojantis teigiamas pokytis mokiniuose (-ėse) pradėjus taikyti metodą.

Mokiniai gebėjo išsakyti emocijas, nusakyti savo jauses ir būsenas stebėdami paveikslą. Nebijoję atsiverti.

Sėkmę patyriau, kai mokiniams parodžiau paveikslą ir užduotis buvo užduoti bet kokius klausimus. Ir ta klausimų gausa ir jų formuluotės atkleidė nerealų kritinį vaikų mąstymą. Jie dar tik antrokai ir visiškai mums nesiseka pagal paveikslėlius sukurti žodinį uždavinį. Aš jau buvau netekusi vilties, kad man pavyks juos to išmokyti. Ir tai ši pateikta užduotis parodė, kad jie labai kūrybingi tik reikia kitokio metodo.

3.2.1. NESĖKMINGI PAVYZDŽIAI:

Mokytojų pasidalinimą apie metodo taikymo nesėkmes galima suskirstyti į dažniausias priežastis, kodėl metodo taikymas virsta nesėkmingu:

1. Pradžioje pasiruošimas metodui reikalauja papildomo laiko.

Šis metodas labai ugdo mokinių kūrybiškumą ir kritinį mąstymą. Nesėkmė ta, kad tenka sugaišti daug laiko pasiruošti pamokai ir pamokoje paaiškinti bei sudominti mokinius.

Neturint patirties ir pasiruoštos medžiagos, tai tampa tikru iššūkiu ir užima labai daug laiko pasiruošimui.

2. Neretai sudėtinga tikslingai, sėkmingai, įdomiai susieti meno kūrinius su pamokos tema.

Ne itin sėkmingas buvo Strindbergo paveikslo siejimas su partizanų literatūra, sėkminga - Mikelandželo paveikslo analizė susipažįstant su Bibliniais siužetais.

Ne visiškai teisingai parinktas meno kūrinys.

Nesėkmė: Mokiniam sunku pasirinkti tinkamus paveikslus patiems, nes žvelgia kartais paviršutiniškai, pagauti pirmojo įspūdžio, neapmąstę.

Vienoje klasėje, matyt, parinkau per sunkų kūrinių. Tad mokiniai beveik nekalbėjo, neišsakė savo nuomonių. Kitoje klasėje viskas buvo super! Mokiniai drąsiai kalbėjo, diskutavo

Sunkiausia pasirinkti tinkamą paveikslą.

3. Mokytojams (-oms) trūksta patyrimo ir įdirbio su metodu.

Tam dar trūksta šiek tiek daugiau praktikos. Jei ir atsiranda nesėkmės, tai tik dėl nepatyrimo. Bet nuoširdžiai tikiu sėkme ateityje.

4. Kiti (-os) mokytojai (-os) nesėkme laiko nepavykusį vaikų į(si)traukimą (dažniausios įvardijamos priežastys vaikų nekalbumas, abejingumas, motyvacijos nebuvimas arba paties mokytojo (-os) negebėjimas valdyti situacijos).

Didžiausia nesėkmė, kai kai kurių vaikų nepavyko įtraukti į šį procesą dėl jų abejingumo.

Sėkmė pasaką. Pirmokams dar sunku pratęsti pasaką, nes jie labai stengiasi sakyti tai, ką jau žino.

Turiu mokinę, kuri nėra nebylė, bet atsisako kalbėti. Tai neradau dar būdų, kaip ją prakalbinti.

Mokiniai žinojo demonstruojamus paveikslus. Berniukų grupės sunku prakalbinti.

Nesėkmė laiku tai, kad ne visi mokiniai įsitraukia į šį metodą, ir tie neįsitraukę iš dalies trukdo tiems įsitraukusiems savo kalbomis. Priežastis gali būti mano negebėjimas valdyti situacijos arba mokinių neturėjimas motyvacijos darbui, kuris yra ne pažymiui (tokių mokinių visada bus, nereikia visos atsakomybės prisiimti tik sau)

3.3. SUNKUMAI TAIKANT METODĄ

Dalyviai (-ės) buvo paklausti (-os) ar susidūrė su sunkumais taikant VMS metodą. Daugiau nei pusė (N=74) atsakė, jog nesusidūrė su sunkumais taikant VMS metodą, keletas dalyvių neatsakė (N=4) arba negalėjo atsakyti, nes metodą taikė nedaug (N=3).

Kiti (-os) įvardino sunkumus, su kuriais susidūrė taikant metodą. Nemaža dalis mokytojų teigė, kad taikant metodą jiems (-oms) buvo sunku prakalbinti mokinius (-es), mokiniai (-ės) buvo pasyvūs (-ios). Pavyzdžiui, mokytoja (-os) teigė: „Mokiniai ne visada aktyviai dalyvauja, jų atsakymai būna trumpi, sunku kurti istoriją“, „Nekalbantis mokinyš taip ir neprakalbėjo“. Kiti (-os) matė ir teigiamą pusę: „Ne visi mokiniai noriai įsijungia į diskusijas, lieka stebėtojai, bet manau ir stebėtojo pozicija skatina mokinio teigiamas emocijas“. Kiti (-os) bandė aiškinti mokinių nekalbumo priežastis: „Kai kurie mokiniai bijo, kad iš jų atsakymo bus pasijuokta.“ Įdomu, keletas dalyvių (N=5) pabrėžė, kad trūksta laiko arba kad jo trūksta, nes visi nori pasisakyti. Pavyzdžiui, dalyvis (-ė) teigė: „Taikant metodą bendrojo lavinimo mokyklų kontekste pagrindinis sunkumas - laikas. Pasisakyti nori daug kas, kalbėjimas „įsivažiuoja“, tad likusi pamokos plano dalis liko nepaliesta.“ Kita (-as) dalyvė (-is) teigė: „Ne visada pavyksta kontroliuoti laiką ir diskusija užsitęsia.“ ir „Didelė programos apimtis palieka mažai laiko improvizacijai“. Taigi, mokytojai (-os) patiria sunkumus įtraukti į diskusiją visus (-as) mokinius (-es) ir ypač mažiau kalbančius (-ias), drovesnius (-es) mokinius (-es). Iš kitos pusės, metodas imlus laikui ir kiti, labiau linkę pasisakyti drąsesni (-ės) mokiniai (-ės).

Mokytojai (-os) minėjo, kad sunku neprimesti savo nuomonės arba neklausti „kodėl“ (N=5). Mokytojai (-os) komentavo: „Vidiniai barjerai, reikia nuolat stebėti save vertinant kito žmogaus mintis, neprimetant savo nuomonės.“, „Dirbant su aštuntokais, sulaukiau atsakymų - fantazijos, neturintis nieko bendro su pateiktu kūrinium. Bet moksleivė sugebėjo pagrįsti atsakymą. Man buvo sunku priimti tą atsakymą, bet priėmiau.“ Mokytojai (-os) įvardino ir specifinius aspektus apie dėstomą dalyką bei mokinių amžių. Pavyzdžiui, dalyvė (-is) atsiliepė apie anglų kalbos pamokas: „Ne visada galiu taikyti šį metodą tik todėl, kad mano dėstomas dalykas - anglų kalba, ir vaikų gebėjimas diskutuoti labai priklauso nuo jų kalbinių įgūdžių“, o fizinio lavinimo mokytoja (-as) teigė: „fizinis

ugdymas reikalavo labai kūrybiškai taikyti šį metodą.“ Vienas mokytojas (-a) įvardino, kad kyla sunkumų pritaikyti metodą su skirtingo amžiaus vaikais, o kita (-as) projekto dalyvė (-is) teigė, kad kyla sunkumų dirbant su abiturientais (-ėmis): „... dirbant su abiturientais, jiems lyg ir pasirodė šis metodas šiek tiek „žaidybiškas“, jie tiesiog įpratę prie rimto darbo, ruošimosi egzaminui.“

Kai kurie (-ios) paminėjo sunkumus renkantis meno kūrinį (N=3). Viena respondentė atkreipė dėmesį į tai, kad kūriniai turi būti jautriai atrenkami: „Pastebėjau, kad labai svarbu pasirinkti tinkamą paveikslą arba nuotrauką, kad neįžeisti moksleivių jausmų. Pastebėjau kai rinkau paveikslus ir nuotraukas aptarimams. Man pasirodo tai yra atsakingas momentas.“ Kiti (-os), įvardindami (-os) sunkumus, paminėjo praktikos ir patirties trūkumą (N=4), techninius nesklandumus (N=3) kaip iškreiptos arba neryškios spalvos spausdinant meno kūrinius, neryškios juos rodant per projektorį arba „multimedijos sufokusuotas vaizdas itin mažas“. Pavieniai (-ės) dalyviai (-ės) įvardino keletą skirtingų iššūkių klasėje dirbant su mokiniais (-ėmis): sunku dirbti su didele 30-ties mokinių klase, nėra paprasta taikyti ir laisvai bendrauti, sunku perfrazuoti ir apibendrinti daug išsakytų minčių, mokiniai (-ės) negeba savarankiškai klasėje užsiimti užduotimi, o tik prižiūrint ir užsiėmimą vedant mokytojui (-ai), mokiniai (-ės) abejingi (-os), nesupranta ir net kritikuoja metodą, nenori susikaupti ir „nerti gilyn“. Kiti (-os) labiau išskyrė sunkumus rengiantis ir įgyvendinant, komentuodami (-os), jog trūksta detalaus metodo aprašymo, reikia pasiruošimo ir motyvacijos, „sunkiausia yra sugalvoti kur it kaip pritaikyti“. Viena (-as) dalyvis (-ė) susidūrė su sunkumais vertinant užduotis: „Taip, galvojau, kaip galėčiau vertinti mokinių darbus, likau prie neformalaus vertinimo.“

4. SKYRIUS

4.1. MUZIEJŲ IR MENO ĮSTAIGŲ ĮTRAUKIMAS Į UGDYMO PROCESĄ

Vienas siekių sudarant šią apklausos anketą buvo suprasti, kokį galimai ilgalaikį poveikį mokymai turės mokymo programos dalyvėms (-iams) renkantis toliau bendradarbiauti su meno įstaigomis ar naudotis jų resursais.

Šiuo tikslu buvo pateiktas teiginys „Mokymai paskatino mane“, nurodant keletą pasirenkamų teiginių, indikuojančių bendradarbiavimą su MO, kitais muziejais, naudojimąsi MO ar kitų muziejų siūlomais resursais ir taip toliau.

Daugiausiai - 81,5% - mokymų dalyvių pažymėjo, kad šis projektas juos (-as) paskatino naudotis skaitmenine MO muziejaus kolekcija, pasiekiamą muziejaus tinklapyje. Paskatą naudotis ir kitų muziejų ar meno įstaigų skaitmeninėmis kolekcijomis po šių mokymų pažymėjo turinčios (-i) 67,7% respondenčių (-ų).

Vienodas skaičius - 51,6% - anketą užpildžiusiųjų nurodė, kad dalyvavimas mokymuose juos (-as) paskatino siekti toliau bendradarbiauti su MO muziejumi bei naudotis MO muziejaus siūlomomis paslaugomis. Paskatą toliau bendradarbiauti su kitais muziejais nurodė žymiai mažesnis respondenčių (-ų) skaičius - 35,5%. Paskatą naudotis kitų muziejų ir meno įstaigų siūlomomis paslaugomis nurodė 47,6% apklausos dalyvių.

Lankytis MO muziejuje su moksleiviais (-ėmis) pažymėjo planuojančios (-ys) 48,4% respondenčių (-ų), tuo tarpu paskatą bendrai lankytis (kituose) muziejuose ir meno įstaigose pažymėjo 44,4% apklausos dalyvių.

Neatsirado nė vieno (-os) dalyvio (-ės), kuris (-i) būtų pažymėjęs (-usi), kad „niekas nepasikeitė“. Vienas asmuo pažymėjo, kad norėtų detalesnės informacijos apie galimybę naudotis skaitmeninėmis kolekcijomis, ir vienas - kad praėjo per mažai laiko, kad būtų galėjęs ar galėjusi imtis bet kurio iš išvardytų žingsnių.

4.2. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

Siekdamos įvertinti mokymų naudą, pirmiausiai mokymų dalyvėms (-iams) uždavėme klausimą „**Kaip vertinate MO muziejaus mokymus?**“ ir pateikėme penkiolika skirtingus mokymų aspektus apimančių teiginių. Anketos respondentės (-ai) teiginius įvertino penkių skalėje, nuo „labai blogai“ iki „labai gerai“. Teiginiai buvo skirti įvertinti mokymų metu pateiktą medžiagą, užduotis, krūvį, meno integravimą į mokymo procesą metodo žinias ir praktiką, galimybes mokymų metu užmegzti kontaktus (su kitomis (-ais) mokytojomis (-ais), mokyklomis, meno institucija ar institucijomis), darbą grupėje, edukatorių pasirengimą.

Gautą VMS (vizualinio mąstymo strategijos) **metodo medžiagą** „labai gerai“ įvertino 98 (79% mokymų dalyvių) apklausos dalyvės (-iai), 23 (18.5%) ją įvertino „gerai“. „Nei gerai, nei blogai“ medžiagą įvertino 2 asmenys (1.6% dalyvių), 1 asmuo (0.8%) ją įvertino „labai blogai“ [1].

Užduočių aiškumą „labai gerai“ įvertino 103 (83%) apklausos dalyvės (-iai), „gerai“ - 18 (14.5%). Užduočių aiškumą „nei gerai, nei blogai“ įvertino 2 asmenys, 1 asmens vertinimas buvo „labai blogai“.

Papildomą darbą atliekant užduotis „labai gerai“ įvertino 78 (62.9%) asmenys. Dar 36 (29%) asmenys jį įvertino „gerai“. „Nei blogai, nei gerai“ papildomą darbą įvertino 9 dirbtuvių dalyvės (-iai) (7.25%), 1 asmuo jį vertino „labai blogai“ [1].

Siekiant suprasti, ar dalyviai (-ės) jaučiasi gavę (-usios) pakankamai žinių ir praktikos taikyti meną (meno kūrinius ir kt.) savo mokomuose dalykuose, klausimą išskyrėme į du, vienu klausdamos apie gautas žinias apie tai, kaip taikyti, kitu - apie gautą praktiką. „Gerai“ ir „labai gerai“ gautasias žinias iš viso įvertino 120 (96.8%) apklaustųjų (atitinkamai 37 (29.8%) ir 83 (66.9%)), „nei blogai, nei gerai“ įvertino 3 (2.4%), „labai blogai“ - 1. Gautą praktiką taikyti meną mokomuose dalykuose „gerai“ ir „labai gerai“ įvertino 121 (97.6%) asmuo (atitinkamai 34 (27.4%) ir 87 (70.2%)), „nei blogai, nei gerai“ - 2 asmenys, „labai blogai“ - 1 asmuo.

Norėdamos suprasti, kaip mokymų dalyvės (-iai) vertina mokymu metu suteiktas galimybes apsimainyti kontaktais, pateikėme tris teiginius. Vienas jų skirtas įvertinti galimybę užmegzti kontaktus su kitomis (-ais) mokytojomis (-ais), antras - su kitomis mokyklomis, trečias -

[1] Mokymų organizatorių ir edukatorių dėmesys atkreiptinas į tai, kad vienas asmens vertinimą „labai blogai“ pasirinko kiekvienam iš mokymų aspektų per visus penkiolika teiginių.

su meno institucijomis. Mokymų suteiktą galimybę užmegzti kontaktus su kitais (-omis) mokytojais (-omis) „gerai“ ir „labai gerai“ įvertino 107 (86.3%) mokymų dalyviai (-ės) (atitinkamai 44 (35.5%) ir 63 (50.8%)). „Nei blogai, nei gerai“ šią galimybę įvertino 16 asmenų (12.9%), o „labai blogai“ - 1.

Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis „gerai“ ir „labai gerai“ įvertino 79 mokymų dalyviai (63.7%). „Nei blogai, nei gerai“ šią galimybę įvertino 39 dalyvės ir dalyviai (31.5%). „Blogai“ ją įvertino 4 (3.2%) asmenys, o „labai blogai“ - 2.

Galimybę užmegzti kontaktus su meno įstaigomis „gerai“ ir „labai gerai“ įvertino atitinkamai 47 (37.9%) ir 54 (43.5%) asmenys, iš viso 101. „Nei blogai, nei gerai“ ją vertina 18 (14.5%) asmenų, „blogai“ - 3 (2.4%), „labai blogai“ - 2.

Tolesnė teiginių grupė skirta suprasti, kaip mokymų dalyviai (-ės) vertina darbo grupėje aspektus. Darbas grupėje, grupės dydis ir darbas mišrioje grupėje daugumos įvertinti „labai gerai“, šį vertinimą pasirinko atitinkamai 93 (75%), 92 (74.25) ir 83 (66.9%) mokymų dalyvių. „Gerai“ darbą grupėje įvertino 25 (20.2%), grupės dydį - 26 (21%) , darbą mišrioje grupėje - 35 (28.2%) dalyvių. Vertinimą „nei blogai, nei gerai“ darbo grupėje ir grupės dydžio aspektais pasirinko 5 (4%), o darbo mišrioje grupėje aspektu - 4 dalyviai (3.2%). „Labai blogai“ visus tris aspektus įvertino vienas asmuo. Vienas asmuo „blogai“ įvertino darbą mišrioje grupėje.

Mokymų formą - nuotoliniu būdu - dauguma apklausos dalyvių įvertino „gerai“ (33 arba 26.6%) arba „labai gerai“ (80 arba 64.5%). „Nei blogai, nei gerai“ jis vertinamas 9 dalyvių (7.25%), „blogai“ ir „labai blogai“ jį įvertino po 1 respondentę ar respondentą.

Mokymų temą įvertinta daugiausiai „labai gerai“ (103 arba 83%) ir gerai (19 arba 15.3%). „Nei blogai, nei gerai“ ją įvertino 1 asmuo, blogai - taip pat 1 asmuo.

Vertinant mokymų edukatorių veiklą buvo prašoma įvertinti du aspektus - bendravimą ir dėstymą. Bendravimą „labai gerai“ įvertino 111 dalyvių (89.5%), dėstymą - 109 (87.9%). „Gerai“ bendravimą įvertino 11 (8.9%) dalyvių, dėstymą - 12 (9.7%). Edukatorių bendravimą „nei blogai, nei gerai“ ir „labai blogai“ įvertino po 1 asmenį. Edukatorių dėstymą „nei blogai, nei gerai“ įvertino 2 asmenys (1.6%), „labai blogai“ - 1 asmuo.

Didesne dalimi teigiamą įvertinimą patvirtina ir atsakymas į tolesnį apklausos klausimą - **ar šiuos mokymus dalyvė (-is) rekomenduotų kitoms mokytojoms (-ams)**. 100% dirbtuvių dalyvių į šį klausimą atsakė teigiamai, t.y. mokymus jie rekomenduotų kitiems (-oms).

Platesni atsakymai ir / ar paaiškinimai, **dėl ko mokymus rekomenduotų**, gali būti išskirti į kelias kategorijas. Trys ryškiausios kategorijos yra:

- (1) mokymų nauda mokytojų profesiniam tobulėjimui,
- (2) mokymų nauda mokytojų asmeniniam tobulėjimui,
- (3) nauda moksleivėms (-iams), su kuriomis (-iais) dirbančios (-ys) mokymų dalyvės (-iai) metodą taiko.

(1) Kelios (-i) mokymų dalyvės (-iai) mokymus rekomenduočiau dėl to, kad jų metu patobulino „savo profesines kompetencijas.“ Dalyvių atsakymuose atsiskleidžia ir poreikis, kad profesinis tobulėjimas ir augimas būtų „nuolatinis“ ar tęstinis. Vienas tokių atsakymų pavyzdžių yra šis:

Pamačiau, kad viskas įmanoma ir tikrai nevėlu mokytis ir atrasti bei panaudoti naujus metodus.

Ne viena (-as) dalyvė (-is) pažymi, kad metodas atveria galimybę ir suteikia motyvacijos „kitaip pažvelgti į ugdymo procesą“. Optikos ar požiūrio, prieigos pasikeitimas pastebimas tiek kaip profesinė, tiek kaip asmeninė nauda mokytojoms (-ams).

(2) Tarp asmeninės naudos aspektų dalyvės (-iai) pažymi, kad mokymai praplėtė „suvokimo ir matymo lauk[ą]“, akiratį, dvasiškai praturtino. Kaip itin svarbus atsakymuose ryškėja ir emocinis dirbtuvių poveikis dalyvėms (-iams). Pora dalyvių pabrėžė, kad mokymai turėjo terapinį poveikį - „prilygo asmeninei psichoterapijai“, ar, anot kitos dalyvės, „kartu buvo ir terapija, nes namo grįždavau ne pavargusi, o laiminga, pailsėjusi, su naujomis idėjomis.“ Kitiems (-oms) dalyviams (-ėms) šios dirbtuvės suteikė galimybę „savęs pažinimui bei kitų pažinimui/priėmimui/supratimui.“

Tarp asmeninių poveikių įvardijamas ir pasikeitęs santykis su menu ir meno kūriniais bei nauda „asmeniškai kaip žmogui, muziejaus lankytoji“. Pavyzdžiui, viena(-as) dalyvė (-is) pažymi, kad mokymų vadovė „uždegė meilę menui, leido kitaip pažvelgti į meno kūrinius.“ Tuo tarpu kitai mokymų dalyvei šie mokymai tapo įrankiu atrakinti meno kūrinius:

Rekomenduočiau nes pati išmokau geriau suprasti meno kūrinius ir jie nebeatrodo tokie svetimi, kai turi įrankį kaip prie jo prieiti.

(3) Atsakymuose, kurie nurodo į metodo naudą moksleiviams (-ėms), atsiskleidžia lūkestis, kad šiuo metodu, pasitelkiant meno kūrinius, bus labiau atliepiami moksleivių poreikiai kalbėti apie emocijas:

[L]abai naudingas metodas ypač ne meno mokytojoms integruoti meno kūrinius į ugdymo programą, o meno mokytojoms pasižiūrėti į meno kūrinius kitaip, perduoti vairą mokiniams interpretuojant kūrinius ir galimybė kalbėti apie emocijas net kai tai sunku, nes išlieka estetinė distancija. Manau dabar labiau nei kada tai labai aktualu mokiniams atrasti būdą įvardinti emocijas su kuriomis jie susiduria, saugioje aplinkoje, pasitelkiant meno kūrinius.

VMS metodas regimas kaip galimybė paskatinti įsitraukti net ir „mažiau aktyviems vaikams“, ir kaip įrankis ugdyti moksleivių bendruomeniškumo ir bendravimo įgūdžius:

Naudingas metodas skatinti savo ir mokinių įsitraukimą į dalyką: bendravimas, bendradarbiavimas, dėmesingas kito klausymasis, argumentavimas ir pastabumas, skirtingų nuomonių priėmimas, susitaikymas su tuo, kad nėra vieno teisingo atsakymo.

Peržvelgiant į šias tris kategorijas nepatenkančius atsakymus, svarbu išskirti, kad kitos (-i) mokymų dalyvės (-iai) šią MO edukacinę programą rekomenduoja dėl jų aktualumo, „puik[ia]“

edukator[ių]“, „šilt[o] bendravim[o]“, „saug[ios] atmosfer[os]“, „nuošird[žių] patarim[ų]“ bei galimybės bendrauti su kitais kolegomis ir kitomis kolegėmis. Daugeliui dalyvių svarbus atrodo ir metodo pritaikomumo aspektas - „naudoju, labai pritaikoma“. Viena dalyvė pažymėjo svarbų prieigą prie mokymų aspektą:

Nors nuotolinis būdas ir turi savų trūkumų, bet be jo tikrai nebūtume galėję iš kitų miestų sudalyvauti šiuose mokymuose. Optimali mokymų trukmė - tiek vieno užsiėmimo, tiek visų kartu.

Bendra šio atviro klausimo išvada galėtų būti, kad šios edukacinės programos dalyvės (-iai) vertina profesinio ir asmeninio tobulėjimo galimybę, kurią jaučiasi šiais užsiėmimais gavę, ir mato metodo svarbą tiek joms (-iems) pačioms (-iems), tiek moksleiviams (-ėms). Ne mažiau svarbiais dalykais edukacijų dalyvėms (-iams) yra ir emocinis ryšys su grupės edukatorėmis, saugi aplinka reikšti nuomonę, galimybė išgirsti ir būti išgirstoms (-iems).

5. SKYRIUS

5.1. PAPILDOMI KOMENTARAI

Papildomai anketoje buvo išsakytos padėkos už mokymus ir suteiktą galimybę **mokytis**. Buvo pabrėžta **mokymų** kokybė, lyginant su kitais **mokymais**, taip pat organizatorių ir kuratorių profesionalumas, bei sukurtas ryšys bei gera atmosfera.

*Man pavyko viskas, tai norėčiau pasakyti, kad tai **labai pavykęs projektas**.*

***Labai naudingi mokymai**. Dauguma mokytojų dalykininkų ignoruoja meną.*

*Manau, kad taikydamas VMS metodą **įtraukiu ir savo bendradarbius mokytojus** papasakodamas ir pasidalindamas savo patirtimi.*

Naudojamos nuotraukos autorystė priklauso: Ambrose Chua <https://unsplash.com/photos/zxbNbuncq1g>